

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

DL 401-2/15/9

KANCELARIA Naczelnej Rady Adwokackiej
06.03.2015
wpłynęło
nr Ldz. 861

Warszawa, dnia 25 lutego 2015 r.

Pan

Andrzej Zwara

Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej

Szanowny Panie Prezeso

Uprzejmie informuję o rozpoczęciu prac nad projektem rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym.

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego, przewidzianego w art. 300 § 3 Kodeksu postępowania karnego, w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21). Przepis ten wejdzie w życie z dniem 8 kwietnia 2015 r. Projekt rozporządzenia jest oparty na funkcjonującym obecnie modelu pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2014 r. (Dz. U. poz. 739).

Uprzejmie proszę o przedstawienie ewentualnych uwag w najkrótszym możliwym terminie, także w wersji elektronicznej na adres Kierzyнка@ms.gov.pl.

z poważaniem
Monika Zbrojewska

dr hab. Monika Zbrojewska
PODSEKRETARZ STANU

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia.....

**w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w
postępowaniu karnym**

Na podstawie art. 300 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21.

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Sprawiedliwości z dnia
<data wydania rozporządzenia>
(poz. 000)

WZÓR

POUCZENIE O UPRAWNIENIACH I OBOWIĄZKACH ŚWIADKA W POSTĘPOWANIU KARNYM

W postępowaniu karnym świadek posiada wymienione poniżej uprawnienia i obowiązki:

1. Każda osoba wezwana w charakterze świadka ma obowiązek stawić się i złożyć zeznania (art. 177 § 1)¹⁾. Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby możliwe jest wyłącznie za pomocą zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego. Zwykle zwolnienie lekarskie jest niewystarczające (art. 117 § 2a).

2. Przesłuchanie świadka może nastąpić przy zastosowaniu wideokonferencji. Jeżeli świadek nie może się stawić na wezwanie z ważnego powodu (np. choroby), można przesłuchać go w miejscu jego pobytu (art. 177 § 1a i § 2).

3. Jeżeli istnieje wątpliwość co do stanu psychicznego świadka, przesłuchanie może odbyć się z udziałem lekarza lub psychologa (art. 192 § 2). Za zgodą świadka można go poddać badaniom ciała (art. 192 § 4), a bez jego zgody pobrać odciski palców, wymaz ze śluzówki policzków, włosy, ślinę, próby pisma, zapach, wykonać fotografię lub nagrać głos (art. 192a § 1).

4. Przesłuchanie w zakresie informacji tajnych lub ściśle tajnych może być przeprowadzone tylko po zwolnieniu przez przełożonego od obowiązku zachowania tajemnicy (art. 179 § 1). Świadek może odmówić zeznań w zakresie informacji zastrzeżonych lub poufnych albo tajemnicy zawodowej, chyba że sąd lub prokurator zwolni go od obowiązku zachowania tajemnicy (art. 180 § 1). Przesłuchanie w zakresie tajemnicy notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej może nastąpić tylko wtedy, gdy jest to niezbędne, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. Zwolnienie dziennikarza od obowiązku zachowania tajemnicy nie może obejmować identyfikacji autora materiału prasowego, listu

do redakcji lub osób, które zastrzegły swoje dane (art. 180 § 3). W tych wypadkach sąd przesłuchuje świadka na niejawnej rozprawie (art. 181 § 1).

5. Osoba najbliższa dla oskarżonego (np. małżonek, rodzic, partner) może odmówić zeznań. Prawo odmowy zeznań przysługuje także świadkowi, który w innej sprawie jest oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem (art. 182 § i § 3).

6. Świadek może odmówić odpowiedzi na pytanie, jeżeli mogłoby to narazić jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność karną. Rozprawa może być niejawną, jeżeli treść zeznań mogłaby narazić świadka lub osobę dla niego najbliższą na hańbę (art. 183 § 1 i § 2). Można zwolnić od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania osobę pozostającą z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym (np. byli partnerzy) (art. 185). Świadek może skorzystać z prawa odmowy złożenia zeznań do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym; poprzednio złożone zeznanie tej osoby nie może wówczas służyć za dowód.

7. Świadek, który nie ukończył 15 lat i zeznaje w sprawie o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby, przestępstwo na tle seksualnym lub przeciwko rodzinie, albo jest pokrzywdzonym przestępstwem przeciwko wolności, jest przesłuchiwany tylko raz przez sąd, w odpowiednio przystosowanym, przyjaznym pokoju. Przesłuchanie powinno być nagrywane. Może być on również przesłuchany przy zastosowaniu wideokonferencji. Tylko wyjątkowo można go przesłuchać ponownie (art. 185a-b, art. 185d).

8. Świadek, pokrzywdzony przestępstwem zgwałcenia albo wykorzystania seksualnego, jest przesłuchiwany przez sąd, także kiedy sprawa jest jeszcze prowadzona przez Policję lub prokuratora. Takie przesłuchanie powinno być nagrywane. W wypadku ponownego przesłuchania, na wniosek świadka może ono być przeprowadzone przy zastosowaniu wideokonferencji (art. 185c § 2 i § 3).

9. W razie niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia świadka lub jego najbliższych, można zachować w tajemnicy tożsamość świadka (świadek anonimowy, art. 184).

10. W razie zagrożenia dla życia lub zdrowia świadka lub jego najbliższych, mogą oni otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, a jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki mogą oni otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu. Wniosek o udzielenie ochrony kieruje się do komendanta wojewódzkiego Policji (art. 1 - 17

ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, Dz. U. z 2015 r., poz. 21).

11. Świadek i jego najbliżsi mogą otrzymać pomoc prawną i psychologiczną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepięstwem (art. 43 § 8 pkt 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.).

Potwierdzam otrzymanie pouczenia

(data, podpis)

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 300 § 3 ustawy z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.), przewidującej określenie przez Ministra Sprawiedliwości wzoru pouczenia świadka o uprawnieniach i obowiązkach w postępowaniu karnym.

Art. 300 § 2a Kodeksu postępowania karnego wzmacnia pozycję świadka w postępowaniu karnym poprzez wprowadzenie obowiązku pisemnego pouczenia go o przysługujących mu uprawnieniach i obowiązkach. Jest to szczególnie istotne w kontekście liczby i zróżnicowanego charakteru poszczególnych uprawnień, przyznanych świadkowi na mocy przepisów Kodeksu postępowania karnego oraz ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r., poz. 21).

Pouczenie o obowiązku stawiennictwa zostało uzupełnione o nierozzerwalnie z nim związaną informację dotyczącą trybu usprawiedliwiania nieobecności, mającą istotne znaczenie praktyczne dla osoby pouczanej. Poza kwestiami procesowymi, pouczenie obejmuje również informacje o dostępnych środkach ochrony i pomocy, przewidzianych w powołanej wyżej ustawie, której przedmiotem jest m. in. pomoc prawna i psychologiczna udzielana świadkowi.

W rozporządzeniu zdecydowano się na pouczenie świadka o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co wprost wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika. Jednocześnie, zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnień lub obowiązków, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia

normatywnego. Projekt rozporządzenia jest oparty na funkcjonującym obecnie modelu pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2014 (Dz.U. poz. 739).

Niektóre uprawnienia świadka krzyżują się z uprawnieniami pokrzywdzonego. Chodzi tu zwłaszcza o prawo do szczególnego trybu przesłuchania, przewidzianego w art. 185a-d Kodeksu postępowania karnego. Pouczenie obejmuje tylko te z nich, które bezpośrednio łączą się ze składaniem zeznań w charakterze świadka. Specyficzne uprawnienia pokrzywdzonego zostaną objęte przyszłym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości, określającym znowelizowaną formę pouczenia o uprawnieniach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym.

Data wejścia w życie została określona na 14 dni od dnia ogłoszenia, z uwagi na konieczność technicznego przygotowania organów, które będą stosowały pouczenie.

Projekt rozporządzenia nie był dotychczas poddawany konsultacjom publicznym. W trakcie prac nad projektem nie zgłosiły się podmioty, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 z późn. zm.).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

¹⁾ Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).

<p>Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Monika Zbrojewska, Podsekretarz Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Tomasz Darkowski, Radca Generalny koordynujący prace Departamentu Legislacyjnego Darkowski@ms.gov.pl , +48(22)5212252</p>	<p>Data sporządzenia 24.2.2015</p> <p>Źródło: Delegacja ustawowa - art. 300 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego</p> <p>Nr w wykazie prac –</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Brak ujednoliconego, standardowego pouczenia świadków w ramach postępowania karnego o przysługujących im prawach i obowiązkach procesowych oraz możliwych do uzyskania środków pomocy i wsparcia, zredagowanego prostym i zrozumiałym językiem.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Jednolite pisemne pouczenie świadków w ramach postępowania karnego o przysługujących im prawach i obowiązkach procesowych oraz możliwych do uzyskania środków pomocy i wsparcia, zredagowanego prostym i zrozumiałym językiem.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Obecnie nie ma wspólnego standardu w tym zakresie. Nie przewiduje się również harmonizacji problemu na forum UE. Niezależnie jednak od wymogów wynikających z prawa UE szereg państw już obecnie przewiduje system ochrony świadków (m.in. Belgia, Włochy, Litwa, Węgry, Słowacja, Czechy, Wielka Brytania, Irlandia) wykraczający poza standardy unijne.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Świadkowie zeznający w postępowaniu karnym	Brak danych		Poprawa sytuacji procesowej, wzrost świadomości posiadanych uprawnień i obowiązków.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt zostanie przedstawiony do zaopiniowania sądom powszechnym, jednostkom prokuratury, Krajowej Radzie Sądownictwa, Krajowej Radzie Prokuratury, Sądowi Najwyższemu, Prokuratorowi Generalnemu, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Izbie Radców Prawnych, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i Związkowi Zawodowemu Prokuratorów i Pracowników Prokuratury RP.

W trakcie dotychczasowych prac nad projektem nie zgłosiły się podmioty, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 z późn. zm.).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem	X												
budżet państwa	X												
JST	X												
pozostałe jednostki (oddzielnie)	X												
Wydatki ogółem	X												
budżet państwa	X												
JST	X												
pozostałe jednostki (oddzielnie)	X												
Saldo ogółem	X												
budżet państwa	X												
JST	X												
pozostałe jednostki (oddzielnie)	X												

Źródła finansowania Brak

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń Za wydrukowanie pouczeń odpowiedzialne będą sądy powszechne, prokuratura i Policja. Koszty związane z wydrukowaniem pouczeń będą pokryte w ramach dotychczasowych środków zabezpieczonych w budżetach tych jednostek i nie będą podstawą do ubiegania się o dodatkowe środki.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	X							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	X							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe (dodaj/usuń)	x							
	duże przedsiębiorstwa	X							

niepieniężnym	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	X
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	X
	(dodaj/usuń)	
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	
	(dodaj/usuń)	

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Brak

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

X nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
X nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

X zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
X nie dotyczy

Komentarz:

Wprowadzany formularz uzupełni funkcjonujące obecnie pouczenia ustne o uprawnieniach świadka. Nie nastąpi zatem zwiększenie procedur, gdyż świadka już obecnie się poucza o uprawnieniach i obowiązkach, natomiast odtąd będzie się to odbywało w formie jednolitego dokumentu.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

demografia
 mienie państwowe

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Brak

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Z upływem 14 dni od daty ogłoszenia rozporządzenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja będzie prowadzona poprzez pozyskiwanie informacji od praktyków i obywateli. W miarę potrzeby będzie się ona łączyła z modyfikacją pouczenia przy okazji zmian obowiązków i uprawnień procesowych świadka.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)